

Несумњиво је да економски и политички утицај ЕУ јесте кључан за развој наше земље већ сада, у тренутку када немамо јасно дефинисане односе са њом и када смо изван њених граница. Да ће тај утицај бити огроман после евентуалног чланства, јесте аксиом, али који ће правац узети, то ми са извесношћу не можемо знати.

Као што видимо, ЕУ јача свој политички значај успостављањем монопола на питање Косова у међународним односима. На сличан начин, ЕУ је већ утврдила монопол у спровођењу економских интереса континента и немогуће је избећи интеграцију у њене оквире осим на сопствену штету. Права дилема не тиче се чланства, јер је то процес који махом иде мимо нас и наше воље, већ на који начин заштитити економске интересе по учлањењу у ЕУ, у којој не влада никаква хармонија економских интереса, напротив.

Покушаћу да покажем да економска политика која се код нас води од 2000. године не може да нас спреми за равноправно чланство, те да је као таква противна својим прокламованим циљевима. Ако је тако, намеће се питање како је могуће да тако једну општу заблуду нико не жели да види, нити је јавно жигоше. Показаћу да је таква наизглед претерана претпоставка ипак оправдана указивањем на просту збрку основних појмова којима тумачимо економски живот наше земље. Када под један примарни термин подведете онај смисао који желите, онда релативно лако изазовете збрку која за последицу има немогућност да се огроман број појава на које се дати термин односи види у истинитом светлу.

Ми не користимо у пуној мери инструменте економске политике у циљу развоја наше привреде, већ у циљу развоја тржишта. Како једино снажна привреда даје стабилну основу за развој друштва, ми имамо илузију успеха реформи. Бркање појма развоја тржишта са појмом развоја привреде јесте збрка намерно или спонтано настала у време транзиције српске привреде. Она данас служи за лажно представљање резултата транзиције, где нам се огроман развој тржишта представља као развој привредне активности, и то не од неке интересне групе, већ од нашег појмовног апарата који нас доводи у ову заблуду (овим, наравно, није искључена могућност да се овом заблудом неко користи). Када се погледа колике су њене размере и које све слојеве друштва она обухвата, онда је јасно да је то највећа илузија српског друштва данас. Чини нам се да смо овим интуитивно лако схватљивим појмовима разјаснили право стање ствари. Раст тржишта сам по себи не доноси већи стандард грађана или то чини само на кратак рок; до супстанцијалног и одрживог раста стандарда долази тек са развојем индустрије и привреде у целини.

Тврди се да је економско питање прво питање наше будуће владе. Тврди се да ми ван ЕУ нисмо у стању да остваримо економски раст. Одлучно тврдим да то није могуће ни пуким учлањењем у ЕУ. Уколико се српска привреда темељно не припреми за чланство, велике су шансе да ефекти чланства буду далеко испод очекиваних. Немам никакву дилему ко би требало да одигра кључну улогу у овом организовању привреде – српска влада. Без правних, финансијских и институционалних аранжмана, без неформалних договора и савеза у привреди, без стварања јаког одбрамбеног механизма, наша привреда нема реалне шансе да у ЕУ оствари објективне циљеве српског друштва.

Привреда ће уистину добити другачију структуру и стране инвестиције, али оне ће превасходно бити у функцији развоја својих матичних компанија. Наравно, неко и овим може бити задовољан, али Србија је у радикално различитом положају од Монака, Белгије, Пољске, Бугарске или које било државе у Европи, и то се мора имати на памети. Ми не смемо дозволити да нам темпо развоја привреде буде у целости условљен споља, јер нећемо бити у стању да спроводимо националне програме од виталног значаја. Ми морамо у оквиру наше привреде направити неку врсту одступнице државе у економском смислу како бисмо избегли могућност уцене наше будућности од нама супротстављених интересних група. Губитак монетарне независности уз потпуно одсуство спољнотрговинских баријера, као и могућа зла политичка воља неких земаља чланица могу лако довести до стагнације раста или оног његовог степена који не може да испрати реалне потребе нашег друштва.

Постоје три основна начина заштите домаће привреде: један је правни, у виду подизања увозних баријера, други је неформалан и састоји се у формирању гранских и међугранских картела и монопола у привреди уз прећутну сагласност државе, трећи је психолошки, а састоји се у куповној настројености становништва.

Првог начина смо се олако и прерано одрекли још 2001. године, ако добро памтим. Тада је потписан споразум о слободној трговини са ЕУ. На тај начин ми трпимо део обавеза земље актуелне чланице, а да од тога немамо никакве економске користи. Свако даље приближавање ЕУ води све већем степену либерализације трговинских односа, дакле све већој лојалној и нелојалној конкуренцији.

Друго решење је унутрашња блокада тржишта. Словенија, која је на овај начин остварила више него солидне економске резултате, под притиском је ЕУ због метода које користи. Међутим, изгледа да величина те државе, њен укупан потенцијал и политички статус утичу на то да јој такво понашање буде толерисано. Да ли би се и Србији гледало кроз прсте, тешко је рећи, мада је ова упитност чисто хипотетичка,

пошто се код нас никакви кораци не предузимају у назначеном правцу.

Треће, становништво мора бити васпитано тако да предност даје домаћим производима на уштрб увозним. Наше становништво је васпитано у хедонистичком духу и предност даје очекиваној количини задовољства, не поступајући у националном духу. Ниједна кампања не може да замени темељно животно настројење обликовано образовањем од малих ногу. Национални елемент нашег васпитног система је бедан, па ни на овај ефекат не можемо рачунати.

Чланство у ЕУ први је и основни циљ Србије. Ми за тај циљ жртвујемо наше економске интересе. Али само чланство желимо да бисмо економски напредовали. У реду, економска наука познаје разлику између дугог и кратког рока. Сматра се рационалним да жртвујеш своје интересе на кратак рок ако претпостављаш да ћеш на дуги рок профитирати.

Спорно је, међутим, то што се седам година (2001–2008) никако не може подвести под кратак рок. У економској теорији кратким роком се сматра период до године дана. У изузетним приликама он може бити продужен ако услови то налажу. Али да то чините седам година, па онда тај пристанак орочите на још пет, то значи или да проклето добро знате шта радите или да немате појма шта радите.

Досадашњом економском политиком ми се не спремамо за улазак у ЕУ. Последице ових, уверен сам, преломних времена осећаће се кроз цео наступајући век. Положај наше државе у уједињеној Европи биће бар за прве две деценије одређен нашом почетном позицијом; ако она буде лоша – таворење нема алтернативу. Изгледа да српска политика пати од вишка илузија и да је спремна да направи низ кобних грешака сличан оном који нас је коштао читавог 20. века. Као што смо једном све своје интересе ставили у службу Уједињења, сада то исто чинимо у име Учлањења. Свакако, право питање је: имамо ли уопште другачију могућност?

Перфидност и лукавство оних који размишљају о Малој Србији тиме су добили свој највиши израз, јер у Србији као да нема простора за вођење политике здравих националних интереса. Он је као такав или дисквалификован као политички некоректан или модификован увидом у понижавајући и безизлазан положај Србије и уверењем да је потребно само још мало па да почнемо да убирамо плодове верности и оданости Европи и њеним вредностима. Вероватно су у праву они који сматрају да је боље бити понижен

Пише: Ненад Бјелановић
уторак, 13 мај 2008 12:45

партнер, него поносни отпадник, да је боље пузати ка циљу, него ходати усправно далеко од њега; питање је слободне процене у ком тренутку жртве у име виших циљева воде укидању могућности да се они остваре.